

Jan Žižka – padouch, nebo hrdina?

Ke konci života už byl zcela slepý, přesto stále úspěšně velel husitským vojskům. Jeho muži ho respektovali jako geniálního стратега. Protivníci se jej obávali. Kontroverze budil už za svého života a rozdílné názory na jeho život přetrvávají po celých 600 let od doby, kdy opustil tento svět. Zemřel 11. října 1424 při vojenském tažení u Přibyslavi na následky zánětlivého onemocnění. Co o Žižkovi (ne)víme?

Legenda praví, že se Jan Žižka narodil za prudké bouřky. Nepřízeň počasí prý donutila jeho matku odpočinout si pod mohutným dubem. Právě tam dítě přivedla na svět. Jestli to tak skutečně bylo, není známo. Tato pověst se totiž v pramenech objevuje až o nějaké dvě stovky let po události.

Pokud navštívíte jihočeský památník s monumentem z balvanů, na kterém je vyrytý nápis „Zde se narodil Jan Žižka z Trocnova“, berte ho spíše s nadsázkou. „Ve skutečnosti vůbec nevíme, kdy a kde přesně budoucí vojevůdce spatřil světlo světa. Mohl se narodit v Trocnově, ale jeho kolébka mohla stejně dobře stát i jinde v blízkém okolí. Variant je více,“ píše historik Petr Čornej v knize *Jan Žižka. Život a doba husitského válečníka* (Nakladatelství Paseka, 2019).

O vojevůdcově narození vznikla legenda, protože fakta k dispozici nebyla. Stejně tak nemáme informace k mnoha dalším detailům z jeho života, třeba k tomu, jak vypadal. Přestože existuje nespočet různých „žičkovských“ obrazů, ilustrací a soch, žádná z nich nevznikla za jeho života. Dokonce ani není jasné, jestli měl zraněné levé oko, nebo to pravé.

[Před 600 lety zemřel husitský vojevůdce Jan Žižka. Jeho příběh dodnes budí vášně - Akademie věd České republiky \(avcr.cz\)](#)

[republiky \(avcr.cz\)](#)

1. Co jsou fakta a co je hypotéza? Doplňte tabulku na základě zhlédnutého pořadu.

[Co skutečně víme o Janu Žižkovi? - ČT edu -](#)

[Česká televize \(ceskatelevize.cz\)](#)

FAKTA	HYPOTÉZA

2. Prostudujte následující zdroje a u každého si poznamenejte, zda je v něm Žižka líčen jako padouch, nebo jako hrdina.

a) Trocnovský zeman

Majetek trocnovského zemana ztrácel postupně na hodnotě a Žižka se musel stále zadlužovat. Prodával polnosti a během několika let přišel o všechno včetně Trocnova. O dalších osudech Žižky až do r. 1406 není známo takřka nic. Z *Popravčích knih rožmberských a jihlavských* vyplývá, že Jan Žižka přibližně v letech 1406 až 1409 působil mezi silničními lapky. K této „kariéře“ byl Žižka donucen právě existenční nouzí. Žižka tehdy vedl drobnou záškodnickou válku proti Rožmberkům. Právě v této době se učil způsobům boje, které později úspěšně uplatnil, totiž přepadům ze zálohy, životu ve stálém stěhu a hlavně použití lsti.

[Žižka z Trocnova \(Kalicha\) - husitstvi.cz](#)

[Jan](#)

b) Bitva u Sudoměře (25.03.1420)

Takzvaní „železní páni“, kteří podle novějších odhadů téměř dvojnásobně převyšovali husity (asi 700 bojovníků, dříve se uvádělo až 5000), udeřili 25. března v průběhu odpoledne. Husité je očekávali v defenzivním postavení za hrází mezi rybníky Markovcem a Škaredým za ochrannou hradbou z vozů. Nepříteli vnutili útok po hrázi, takže útočníci nemohli využít své početní převahy. Katolíci se podle všeho pokusili také o útok přes vypuštěný rybník Škaredý, což se vzhledem k rozbahněnému podloží mělo stát velmi obtížným i pro pěší boj. Husité se odhodlali i k výpadu, při kterém ale ztratili přinejmenším třicet mužů. Boj trval až do setmění, kdy se útočníci stáhli, zatímco husité přenocovali na bojišti. Konečná

bilance ztrát není z výpovědi pramenů jednoznačná. Na straně katolíků byl zraněn velitel johanitů Jindřich z Hradce, který svým zraněním po čase podlehl, na straně husitů pro změnu padl jeden z vůdců Břeněk Švihovský.

Legends o bitvě

Vítězství husitů umocnily i brzké pověsti o bitvě. Bývá nadsazován počet útočníků na husity, za boží pomoc byla považována i skutečnost, že „ačkoli bylo teprve navečer, slunce náhle zapadlo za horu, jako by je tam někdo stáhl, a nastala taková tma, že neviděli, kdo koho bije,“ píše se ve Starých letopisech českých. Další pověst pak hovoří o tom, že k porážce „železných pánů“ přispěly i husitské ženy, které pokryly dno rybníka Škaredý svými rouškami a pleny, do nichž se útočníci zamotali, takže pro husity nebylo už pak složité je dorazit. „Jakmile sestoupili protivníci z koní, poručil (Jan Žižka) ženám, aby posbíraly na zemi své řízy; jezdci zapletše se do nich ostruhami, byli pobiti dřív, než mohli nohy vymotati,“ napsal v knize Historie česká italský humanista Enea Silvio Piccolomini a pozdější papež z let 1458–1464 Pius II. Podle historiků ale popis ovlivnila Italova bujná fantazie.

Bitva u Sudoměře nicméně podle historiků založila myšlenku taktiky vozové hradby, kterou začal Jan Žižka spolu s dalšími husitskými hejtmany rozvíjet a aplikovat v následujících měsících a letech husitských válek.

[Před 600 lety vyhráli husité bitvu u Sudoměře. Věhlas umocnily historky a pověsti — ČT24 — Česká televize \(ceskatelevize.cz\)](#)

c) *Žižkův vojenský řád – soupis pravidel a ustanovení, kterými se měla řídit husitská polní vojska.*

11. Také nechcem trpěti mezi sebú nevěrných, neposlušných, lhářuov, zlodějuov, kostkařuov, lúpežníkuov, plundřeřuov, opilcuov, lajci, smilníkuov, cizoložníkuov, smilnic i cizoložnic, i všech zjevných hříšníkuov a hříšnic; ty všechny z sebe chceme puditi a honiti, nad nimi popravovati s pomocí trojice svaté vedle zákona božího.

12. Mínít také bratr Žižka i jiní páni, hejtmané, rytíři, panoše, měšťané, řemeslníci i robotězi svrchu psaní a jmenování, i všechny obce s pomocí boží a obecní ze všech neřáduov trestati i bíti, trestáním honiti, mrskati, bíti i zabíjeti, stínati, věšeti, topiti, páliť i všemi pomstami mstiti, kteréž pomsty na zlé slušejí vedle zákona božího, nižádných osob nevyjímajíce ze všech stavuov, mužského i ženského pohlaví.

8. Dále sváruov, křikuov a potrhání aby žádných nebylo u vojště, ani mezi námi.

9. Jestli že by kto koho bil, ranil, ochromil nebo zabil, buď nad ním pomstěno podle zákona božího, jako pán buoh dopustí, žádného nevymíňující ani k osobám zříce.

[693-1-zizkuv_vojensky_rad.pdf \(apologet.cz\)](#)

d) *Bitva u Německého Brodu 1422*

Bitva u Habrů, v odborné literatuře obvykle spojovaná s dobytím Německého Brodu, se odehrála 8. ledna 1422 na blíže určeném vrchu poblíž dnešního města Habry. Zkonsolidované uskupení ustupujícího vojska druhé křížové výpravy, jemuž pravděpodobně velel italský vojevůdce Filippo Scollari,^[1] zde bylo rozdrčeno postupujícími husitskými oddíly v čele se slepým hejtmánem Janem Žižkou. Po svém vítězství husité protivníka pronásledovali až k hradbám Německého Brodu, kde patrně ještě téhož dne svedli další úspěšnou bitvu v otevřeném poli.^[1] Dne 10. ledna, při jednání o kapitulaci posádky, pak část husitů město obsadila a zmasakrovala většinu obránců i místních obyvatel. [Bitva u Habrů a dobytí Německého Brodu – Wikipedie \(wikipedia.org\)](#)

2. Na základě prostudovaných materiálů odpovězte na otázku – byl Jan Žižka padouch nebo, hrdina?